

Olof Daniel Edman. Vilhelminas förste lärare. (Bild: NE C 1597.05)

Källa: Ur Nils Erikssons bok Vilhelmina Kommuns Skolhistoria.

Att Vilhelmina socken redan 1849 kunde få en examinerad lärare till denna avlägsna bygd berodde säkerligen på, att en av socknens egna söner då hade tagit sin folkskolläraryxamen i Härnösand. Olof Daniel Edman, så hette den unge läraren, var visserligen född i Nordanås by i Fredrika socken den 28 oktober 1826 men kom redan 1830 till Vilhelmina, där hans fader, Daniel Edman, först slog sig ned i Granliden men flyttade rätt snart till Lövnäs, där han sedan bodde till sin död.

O.P. Pettersson berättar följande i "Gamla Byar" om O.D. Edman: " Daniel Edman hade två söner och fem döttrar. Sönerna hette Elias och Olof Daniel. Elias var en kraftfull ung man, som var duktig i allt slags arbete, då det fanns någon som kommenderade och ledde honom i arbetet. Olof Daniel hade ej något anlag för kroppsarbete och var därjämte dyster och grubblande till sinnelaget. Redan som ung gosse började han säga till föräldrarna, att han ville begiva sig till en stad för att där studera och bliva något. Detta tal tålde Daniel Edman icke höra, utan han menade, att Olof Daniel borde bliva bonde och upparbeta ett hemman såsom hans fader hade gjort.

Daniel Edman delade den del, han hade kvar av västra hemmanet i lika delar mellan Elias Danielsson och Olof Daniel Danielsson. Elias Danielsson skulle såsom den äldre av bröderna få övertaga den välbyggda gården på hemmanet, men det skulle åligga honom att deltaga uti uppbyggandet av ny gård åt Olof Daniel uppe på backen norr om gamla gården. På hemmanet var så vid åker uppodlad och så mycket röjningsland avröjt och upprentat, att de nya bönderna hade litet att uträtta vidare på hemmanets uppodling. Men då Olof Daniel hade erhållit fastighet (lagfart) i sin hemmansdel, sålde han denna till nybyggarlappen Göran Göransson och med denna penningssumma han då fått begav sig nu Olof Daniel till Härnösand, där han blev intagen som elev vid det därstädes nyinrättade folkskollärarseminariet.

Inom denna anstalt redde han sig utmärkt, ty han hade gott läshuvud. Han stannade kvar två hela år i den staden, där han icke blott läste för sin examen, utan lärde sig dessutom binda böcker, att betsa och polera möbler och att gravera. Därjämte övade han upp sig att texta tryckstil och skriva med tryckbokstäver. Sin examen avlade han på berömligt sätt och erhöll höga avgångsbetyg. Efter avlagd examen valdes han till folkskollärare i sin hemsocken Vilhelmina"

Det var år 1847 som den 21 årige nybyggarsonen tog sin matsäck på ryggen och vandrade till fots den 33 mil långa vägen ned till lärdomsstaden Härnösand. Där stannade han två år, tills han den 14 juni 1849 avlade folkskolläraryxamen. Att en lappmarksyngling utan någon skolundervisning kunde klara den uppgiften var en verklig prestation, som tyder på att O.P. Petterssons uppgift, att "han hade gott läshuvud", är riktigt.

I Härnösand lärde han sig utom bokbinderi och snickeri även att spela orgel.

Sannolikt sammanträffade Edman med kyrkoherde Hultin och kanske även andra ledande inom socken, när han kom tillbaka till Vilhelmina, ty ett par månader därefter var sockenstämman färdig att välja Vilhelminas förste lärare. Det skedde den 19 augusti 1849, men som vi redan sett, så fick han icke börja undervisa förrän i april 1850.